

FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

Warszawa, grudzień 2016

Polacy wobec UE: koniec konsensusu

Adam Balcer – WiseEuropa

Piotr Buras – Europejska Rada Spraw Zagranicznych (ECFR)

Grzegorz Gromadzki – Fundacja im. Stefana Batorego

Eugeniusz Smolar – Centrum Stosunków Międzynarodowych

Podczas gdy w przeszłości polityka zagraniczna uchodziła za wyłączną domenę elit, to w ostatnim czasie uprawianie jej staje się coraz trudniejsze bez udziału i poparcia społeczeństwa. Świadectwem tego jest, po pierwsze, to, że panujący przez dekady szeroki konsensus przyzwalający na więcej integracji w UE właśnie się kończy. Dzieje się tak ze względu na częściową dysfunkcjonalność struktur europejskich (*vide* kryzys euro czy kryzys migracyjny), osłabiającą zdolność Unii Europejskiej do zapewnienia bezpieczeństwa i dobrobytu obywatelom, a także z powodu wkraczania UE w kompetencje państw członkowskich. „Więcej integracji” nie jest już opcją oczywistą, musi zostać uzasadnione i wynegocjowane z udziałem obywateli. Po drugie, polityka międzynarodowa staje się coraz bardziej elementem polityki wewnętrznej – nie tylko z powodu integracji europejskiej, lecz także za sprawą przekazów medialnych i odczuwanych przez obywateli w ich życiu codziennym skutków globalnych procesów gospodarczych (delokalizacja przemysłu) i demograficznych (migracje). Po trzecie, w związku z kryzysem zaufania do instytucji przedstawicielskich i establishmentu politycznego coraz większą popularność zyskuje odwoływanie się do form demokracji bezpośredniej. Pokazują to niedawne przypadki Wielkiej Brytanii, Holandii czy Węgier. „Referendokracja” zaczyna wkraczać także w sferę spraw zagranicznych.

Pytanie o to, w jakim stopniu aktualna polityka zagraniczna ma oparcie w poglądach obywateli, jest szczególnie zasadne w Polsce. Począwszy od lat 90. ubiegłego stulecia, orientacja europejska – droga

1 Agnieszka Łada, *Referendokracja. Czy referenda uczynią Unię Europejską bardziej demokratyczną?*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2016, <http://www.isp.org.pl/publikacje,1,905.html>.